

Leren is je recht!

Jaarverslag 2013-2014
Uitvoering Leerplichtwet en RMC-Besluit

Leren is je recht!

Verslag Uitvoering Leerplichtwet en RMC besluit
2013-2014

Maart 2015

Team Onderwijs & Kinderopvang
Economie, Werk en Onderwijs
Gemeente Enschede

Samenvatting

Meldingen schoolverzuim

Van de ruim 21 duizend leer- en kwalificatieplichtige leerlingen zijn in het verslagjaar 1124 (5,1%) leerlingen gemeld bij Leerplicht vanwege (signaal)verzuim en/of zorgsignalen. Dit is een stijging van 0,9% ten opzichte van het schooljaar 2012-2013 (4,2%).

Deze stijging kan worden verklaard doordat leerplichtambtenaren hun taken meer binnen de school (VO en MBO) uitvoeren. Hierdoor is niet alleen meer zicht ontstaan op verborgen verzuim, maar het geeft ook de mogelijkheid om nog gerichter te investeren in de verbetering van de verzuimketen op school. Dit heeft ertoe geleid dat het verzuim niet alleen eerder, maar ook kwalitatief beter wordt gemeld. Het is belangrijk dat verzuim zo vroeg mogelijk in de schoolcarrière wordt gezien en gemeld zodat er tijdig kan worden geïntervenieerd om erger te voorkomen.

Het aantal verzuimmeldingen bij de ruim drieduizend niet-leerplichtige leerlingen uit met name het MBO is 89 (2,7%) en daarmee gedaald met 2,2% ten opzichte van het vorig schooljaar (163 meldingen/4,9%). Deze daling kan worden verklaard dat Leerplicht zich heeft beperkt tot haar wettelijke taak in de behandeling van meldingen die voldoen aan het wettelijk verzuim (meer dan vier weken) en leerlingen die zonder startkwalificatie (Havo, VWO of een MBO-2 diploma) de school hebben verlaten.

Resultaat meldingen schoolverzuim

Door schoolverzuim tijdig te signaleren en te melden, kan veel worden opgelost met een waarschuwing of een zorggesprek met de leerplichtambtenaar. Daar waar vrijwillige inzet van leerling en ouders m.b.t. het opheffen van verzuim niet voldoet, kan leerplicht handhavend optreden door middel van de inzet van dwang- en drangtraject of proces-verbaal. De ingezette interventies hebben geresulteerd dat 92% van de leerlingen, die wegens verzuim zijn gemeld bij de leerplichtambtenaar, weer zijn teruggekeerd naar school. Dit percentage is nagenoeg gelijk gebleven aan het resultaat van het vorig schooljaar (91%).

Daling Voortijdig schoolverlaters

Het aantal meldingen van jongeren zonder startkwalificatie is in het afgelopen schooljaar gedaald naar 524 unieke personen ten opzichte van 621 unieke personen in het jaar daarvoor. Deze daling wordt verklaard door een drietal redenen:

- Nauwere samenwerking tussen onderwijsinstellingen, leerplicht en overige netwerkpartners op gebied van verzuimbeleid
- Door verbeterde bestandsvergelijkingen zijn bepaalde categorieën jongeren uit de cijfers gefilterd die voorgaande jaren ten onrechte wel werden meegeteld als VSV. Zoals jongeren met een vrijstelling van de leerplicht, jongeren met een mbo-1 diploma (entreeopleiding) met een baan van tenminste 12 uur.
- De groep jongeren zonder startkwalificatie die zich gemeld heeft voor een uitkering bij het Werkplein is ten opzichte van schooljaar 2012-2013 met 7% gedaald.

Conclusie

De gemeente Enschede en haar netwerkpartners zetten stevig in op de bestrijding van schoolverzuim en schooluitval. Enschede boekt met haar verzuimbeleid goede resultaten en staat daarmee ook landelijk in de belangstelling. Het aantal voortijdig schoolverlaters ligt lager dan in gemeenten van een vergelijkbare omvang.

Desondanks zijn we er nog niet! Het zo vroeg mogelijk signaleren en bespreken van schoolverzuim kan erger (schooluitval, beroep op "zwaardere zorg of een inkomensvoorziening) voorkomen. Het blijft dus noodzakelijk de koers vast te houden. Het komende jaar zal Leerplicht, in het kader van passend onderwijs en de transitie jeugdzorg, de samenwerking met betrokken partners intensiveren en verbeteren zodat een goede basis ontstaat voor de groei van ieder talent!

1. Inleiding

Het College van B&W geeft in dit jaarverslag een toelichting op de uitvoering en naleving van de Leerplichtwet en het RMC-besluit over het schooljaar 2013-2014. Het jaarverslag bevat onder andere cijfers van het aantal (verzuim)meldingen van leer- en kwalificatieplichtigen en voortijdig schoolverlaters, de ingezette interventies en behaalde resultaten. Daarnaast worden enkele relevante ontwikkelingen uit het afgelopen schooljaar benoemd en wordt er vooruitgekeken naar schooljaar 2015-2016.

2. Leerplicht en RMC

Zoals in de Jeugdvisie staat beschreven vindt de gemeente Enschede het van essentieel belang dat jongeren hun talenten optimaal ontwikkelen en benutten, (sociaal-economisch) zelfredzaam zijn en in een veilige omgeving kunnen opgroeien tot sociaal vaardige en gezonde burgers met een goed perspectief op de arbeidsmarkt. Het is dan ook belangrijk dat jeugdigen naar school gaan en hun diploma afsluiten met minimaal een startkwalificatie (havo-diploma, vwo-diploma of een mbo-diploma op niveau 2 of hoger). De leerplichtambtenaar is verantwoordelijk voor het signaleren, voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en schooluitval.

Leerplicht

Kinderen zijn leerplichtig tussen de 5 en 18 jaar. Zij moeten ingeschreven staan op een school en deze ook nagenoeg dagelijks bezoeken. De leerplichtambtenaar ziet hierop toe. Vanuit de Leerplichtwet heeft zij de beschikking over een handhavingsinstrumentarium om medewerking van leerlingen en ouders te verkrijgen.

RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Voortijdig Schoolverlaten)

Jongeren tussen de 18-23 jaar die zonder mbo-2, havo of vwo diploma de school verlaten vallen onder het RMC besluit. Zodra een jongere 18 jaar of ouder is, bestaan er geen wettelijke mogelijkheden meer om een sanctie op te leggen maar kunnen de leerplichtambtenaren jongeren wel wijzen op de gevolgen van zijn/haar keuzes. De leerplichtambtenaar ondersteunt in samenwerking met haar netwerkpartners de voortijdige schoolverlater met als doel het alsnog behalen van een (passende) startkwalificatie of het vinden van een (leerwerk)baan.

3. Ontwikkelingen

Inzet Primair onderwijs

In het schooljaar 2013-2014 heeft Leerplicht meer ingezet op bestrijding van schoolverzuim in het basisonderwijs. Binnen een pilotproject zijn werk- en samenwerkingsafspraken gemaakt tussen leerplicht, wijkteam en de basisscholen in Enschede Oost. Hierbij sluiten we ook (tijdelijk) aan bij de zorgstructuren binnen het basisonderwijs zodat we verzuim nog vroeger in de schoolcarrière kunnen signaleren en bespreken. In het voorjaar van 2015 zal een evaluatie plaats vinden of de inzet van Leerplicht tot gewenste resultaten heeft geleid en welke ervaringen we stadsbreed kunnen gebruiken in de bestrijding van schoolverzuim.

Inzet leerplichtambtenaar binnen de school

In aansluiting op de positieve ervaringen van de inzet van Leerplicht binnen de Scholingsboulevard, zijn dit schooljaar ook afspraken gemaakt met het ROC van Twente en het AOC om de leerplichtambtenaar op bepaalde locaties haar taken binnen de school te laten uitvoeren. Hierbij wordt specifiek de aandacht gericht op de 16 en 17 jarigen door middel van consultatie/advies, voorlichting en gesprekken (n.a.v. meldingen) met studenten, ouders en docenten. Dit leidt tot meer inzicht in de effectiviteit van het verzuimbeleid op school en concrete verbetering daarvan.

Realisatie regionaal verzuimbeleid

In juni 2014 is de regionale verzuimkaart Twente voor het VO, MBO en VSO vastgesteld. Deze verzuimkaart is een doorontwikkeling van de lokale verzuimkaarten die binnen de regio werden gehanteerd. De regionale verzuimkaart bevat richtlijnen wanneer verzuim te melden en geldt nu voor heel Twente zodat er binnen de hele regio Twente een eenduidigheid beleid is ontstaan rondom het melden van schoolverzuim.

Reductie thuiszitters Voortgezet Speciaal Onderwijs

In schooljaar 2013-2014 is stevig ingezet op een halvering van het aantal thuiszitters (leerlingen die meer dan vier weken achter elkaar verzuimen) in het (V)SO. Dat is ook gelukt. Het aantal thuiszitters is binnen deze onderwijssoort dit schooljaar gedaald van 24 naar 9 meldingen. Het totaal aantal thuiszitters is met 43 meldingen nagenoeg gelijk gebleven aan het voorgaande schooljaar.

In het kader van passend onderwijs en de beoogde doelstelling het aantal thuiszitters tot nul te reduceren wordt nadere afstemming gezocht met het samenwerkingsverband VO 2302 om gerichte afspraken te maken m.b.t. definitie en monitoring van deze doelgroep. Dit zal het komende schooljaar verder worden uitgewerkt.

Justitieel Casusoverleg Openbaar Ministerie

Leerplicht Enschede vertegenwoordigt de regio Twente sinds schooljaar 2013-2014 in het Justitieel casusoverleg (JCO). Door deelname aan het JCO is nauwere samenwerking ontstaan met de andere deelnemers; het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming. In het overleg worden alle ingestuurde processenverbaal behandeld en afgedaan door de officier van justitie. De deelname van Enschede is in december geëvalueerd en besproken met de overige 13 Twentse gemeenten. Enschede zal voor komend jaar de deelname aan dit overleg continueren.

Ontwikkeling monitor Passend Onderwijs

De regio Twente kent een hoger aantal verwijzingen naar het speciaal onderwijs dan het landelijk gemiddelde. In het licht van Passend Onderwijs is het beleid erop gericht om het aantal leerlingen met een verwijzing richting speciale vormen van onderwijs terug te brengen. In schooljaar 2013-2014 heeft er een analyse plaatsgevonden naar de kenmerken van leerlingen in het Speciaal Onderwijs. Bovengenoemd onderzoek heeft de behoefte van gemeenten en onderwijsinstellingen blootgelegd om de leerling-stromen structureel te monitoren binnen een zogenaamd monitor Passend Onderwijs. Team Onderwijs & Kinderopvang heeft deze monitor, namens de andere 13 gemeenten, ontwikkeld. De monitor geeft niet alleen inzicht in de leerlingstromen per onderwijssoort, maar geeft ook op wijk en buurniveau de herkomst van de leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs weer. Jaarlijks zullen de resultaten worden geactualiseerd, zodat cohortanalyses mogelijk worden gemaakt.

4. Toelichting cijfers 2013-2014

Enschede kent ruim 21 duizend leerplichtige leerlingen tussen de 5 en 18 jaar. Daarnaast zijn er ruim 3000 leerlingen tussen de 18 en 23 jaar die zijn ingeschreven op een school voor (speciaal)voortgezet onderwijs praktijkonderwijs of middelbaar beroepsonderwijs.

Tabel 1: Aantal leer en kwalificatieplichtigen (5-18 jaar)

5-18 jarigen	Aantal leerlingen
Basisonderwijs	12.027
Speciaal(voortgezet) onderwijs	747
Voortgezet Onderwijs	7.741
Praktijk onderwijs	276
Middelbaar beroeps onderwijs	1.126
Particulier Onderwijs	3
Totaal	21.920

Tabel 2: Aantal niet leerplichtige leerlingen (18-23 jaar)

18-23 jarigen	Aantal leerlingen
Voortgezet onderwijs	186
Speciaal(voortgezet) onderwijs	84
Praktijk onderwijs	18
Middelbaar beroepsonderwijs	2.971
Totaal	3.259

4.1 Verzuimmeldingen leer en kwalificatieplichtigen (5-18 jarigen)

Aantal verzuimmeldingen

Tabel 3: Aantal verzuimmeldingen leer- kwalificatieplichtigen (5-18 jarigen)

Soort Verzuim	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Absoluut verzuim	24	22	24
Relatief verzuim	961	900	1100
Totaal	985	922	1124

Absoluut verzuim betreft leerlingen die niet bij een school zijn ingeschreven. Relatief verzuim betreft leerlingen die wel zijn ingeschreven bij een school, maar verzuimen.

Tabel 4: Aantal verzuimmeldingen leer- kwalificatieplichtigen (5-18 jarigen) naar onderwijssoort

Onderwijssoort	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Basisonderwijs	96	10%	102	11%	100	9%
Voortgezet Onderwijs	594	60%	526	57%	735	65%
Praktijkschool	42	4%	49	5%	47	4%
Speciaal(voortgezet)onderwijs	87	9%	84	9%	78	7%
Middelbaar beroepsonderwijs	142	14%	139	15%	140	13%
Geen schoolinschrijving	24	2%	22	2%	24	2%
Totaal	985	100%	922	100%	1124	100%

Leerplicht monitort doorlopend de verzuimresultaten van de diverse onderwijsinstellingen in Enschede. Jaarlijks voert Leerplicht daarnaast gesprekken met de scholen voor voortgezet (en praktijk-) onderwijs over de staat van het verzuimbeleid op locatie. In deze gesprekken wordt teruggeblikt op gemaakte afspraken, verzuimresultaten en gesignaleerde knelpunten. Daar waar deze achterblijven op de verwachtingen worden gerichte gesprekken gevoerd over de oorzaak om vervolgens een verbeterplan op te stellen. Deze werkwijze is afgelopen jaar succesvol gebleken en heeft tot een stijging van het aantal verzuimmeldingen in het voortgezet onderwijs geleid.

Ondanks invoering van duidelijke verzuimafspraken met het basisonderwijs (vastgelegd in de verzuimkaart) is het aantal meldingen uit deze onderwijssoort niet toegenomen zoals vooraf verwacht. Om hier meer zicht op te krijgen zijn er op basis van een pilot, afspraken gemaakt met basisscholen uit Enschede Oost en het betreffende wijkteam (zie hoofdstuk 3). De resultaten van deze pilot worden in het voorjaar van 2015 met elkaar besproken en moeten input geven voor stadsbrede acties gericht op verzuimbesteding in het basisonderwijs.

Een percentage van 5.1% is in het schooljaar 2013 – 2014 gemeld bij de leerplichtambtenaar, vanwege (veel)verzuim en/of zorgsignalen. Dat is 0,9% meer dan het vorige schooljaar. Met de inzet van Leerplicht houden we het schoolverzuim binnen de perken. Desondanks zien we door meer aanwezigheid van de leerplichtambtenaar op school dat nog niet alle verzuim in beeld komt. We streven samen met het onderwijs naar een sluitend meldingsbeleid. Door alle (verborgen) verzuim in beeld te krijgen kan zo vroeg mogelijk worden geïntervenieerd om erger te voorkomen.

Tabel 5: Aantal thuiszitters

Onderwijssoort	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Basisonderwijs	3	5%	1	2%	2	5%
Voortgezet Onderwijs	7	25%	16	38%	22	53%
Speciaal(voortgezet)onderwijs	20	46%	24	57%	9	21%
MBO	11	24%	1	2%	9	21%
Totaal	41	100%	42	100%	42	100%

Thuiszitters zijn leerplichtige jongeren die meer dan vier weken van school verzuimen en waarvoor leerplicht geen vrijstelling heeft verleend. Er zijn verschillende redenen waardoor het langdurig thuiszitten van leerlingen wordt veroorzaakt, onder andere door meervoudige problematiek of een medisch/psychische oorzaak. In het schooljaar 2012-2013 zijn de thuiszitters in beeld gebracht met het doel, daar waar mogelijk gerichte actie te ondernemen om het aantal en/of de duur van het verzuim waar mogelijk te beperken (zie hoofdstuk 3). Met het samenwerkingsverband en omliggende gemeenten wordt het komende schooljaar verder afgestemd hoe we de regionale samenwerking rondom de reductie van het aantal thuiszitters kunnen verbeteren.

Reden verzuim

Net als voorgaande jaren is spijbelen en te laat komen de meest voorkomende redenen van verzuim. Dit is verzuim zonder duidelijk achterliggende problematiek in persoon of situatie (school /gezin). Er is een lichte toename te zien van deze meldingen. Leerplicht zet hier stevig op in om erger te voorkomen. De afname van meervoudige problematiek en toename van medisch/psychisch problematiek als redenen van verzuim kan worden verklaard door herdefiniëring en aanpassingen in het registratiesysteem.

Tabel 6: Relatief verzuim leer- kwalificatieplichtigen (5-18 jarigen) naar reden

Reden	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Criminaliteit	2	0%	2	0%	0	0
Gedragsproblematiek	60	6%	62	7%	81	7%
Luxe verzuim	32	3%	18	2%	37	3%
Medisch/Psychisch	124	13%	120	13%	199	18%
Meervoudige problematiek	171	18%	146	16%	88	8%
Schoolproblemen	58	6%	109	12%	67	6%
Spijbelen/te laat komen	494	51%	432	49%	599	55%
Overig	20	3%	11	1%	29	3%
Totaal	961	100%	900	100%	1100	100%

Daar waar verzuim voortkomt uit een combinatie van meerdere factoren is een integrale aanpak en samenwerking met andere partners in de keten belangrijk. De leerplichtambtenaar onderhoudt een nauwe samenwerking met o.a. scholen, schoolmaatschappelijk werk, wijkteams, bureau jeugdzorg reclassering, raad van de kinderbescherming en het openbaar ministerie.

Interventie

Tabel 7: Interventie verzuimmeldingen leer- kwalificatieplichtigen (5-18 jarigen)¹

Interventie	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Procesverbaal	65	7%	74	8%	50	4%
Dwang/drangtraject	22	2%	27	3%	51	4%
Raad Kinderbescherming	45	5%	66	7%	42	4%
Hulpverlening	32	3%	34	4%	35	3%
Schriftelijke waarschuwing	159	17%	120	13%	202	18%
Zorg gesprekken	121	13%	106	12%	203	18%
Handhavingsgesprekken	501	53%	471	53%	562	49%
Totaal	945	100%	898	100%	1145	100%

De aanpak van Leerplicht is erop gericht om leerlingen die verzuimen zo snel mogelijk weer op school te krijgen. De leerplichtambtenaar heeft verschillende (handhaving)instrumenten ter beschikking die kunnen worden ingezet. Het handhavingsgesprek is, net als voorgaande jaren, de meest toegepaste interventie vanuit Leerplicht. Dit gesprek vindt veelal plaats nadat een leerling/ouders een schriftelijke waarschuwing hebben ontvangen t.a.v. het verzuim. Het handhavingsgesprek kan leiden tot een verwijzing naar passende hulpverlening, of bij verwijtbaar verzuim, tot een dwang/drangtraject of het opstellen van een proces-verbaal. De afname van het aantal proces-verbalen kan onder andere worden verklaard uit het feit dat Leerplicht heeft deelgenomen aan het project Forza, een nieuwe niet vrijblijvende methodiek die zich richt op de aanpak van schoolverzuim. Hierdoor is voor 34 leerlingen de schoolgang weer hersteld waardoor een proces-verbaal kon worden voorkomen.

Resultaat

Tabel 8: Resultaat verzuimaanpak leer- kwalificatieplichtigen (5-18 jarigen)²

Resultaat verzuimaanpak	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Terug naar eigen school	793	80%	739	81%	951	85%
Naar andere school	66	7%	60	7%	65	6%
Naar speciaal onderwijs	15	2%	23	3%	15	1%
Traject ³	41	4%	27	3%	39	3%
Onderwijs verlaten RMC melding	10	1%	9	1%	3	1%
Verhuisd	32	3%	30	3%	28	2%
Verzuim niet gestopt	26	3%	22	2%	23	2%
Vrijstelling	2	0%	4	0%	0	0%

¹ Per melding kan het aantal ingezette interventies verschillen

² Inclusief absoluut verzuim

³ Onder traject moet worden verstaan: zorgtraject/ time-outtraject

Totaal	985	100%	914	100%	1124	100%
---------------	------------	-------------	------------	-------------	-------------	-------------

Van het aantal leerlingen, dat is gemeld met verzuim, is 92% teruggekeerd naar de eigen een andere school of het speciaal onderwijs. Ten opzichte van vorige schooljaren is er sprake van een lichte daling m.b.t. verwijzing naar het speciaal onderwijs en een lichte stijging van de terugkeer naar de eigen school. Dit is een gewenste ontwikkeling aangezien er in Enschede, afgezet tegen het landelijk gemiddelde, meer leerlingen het speciaal onderwijs bezoeken. Eén van de doelstellingen m.b.t. de invoering van Passend Onderwijs is het verwijzingspercentage naar het speciaal onderwijs terug te brengen.

4.2 Verzuimmeldingen niet leerplichtigen (18-23 jarigen)

Aantal

Tabel 9: Aantal verzuimmeldingen niet leerplichtige leerlingen (18-23 jarigen) naar onderwijssoort

Onderwijssoort	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Voortgezet onderwijs	13	9%	8	5%	8	9%
Voortgezet speciaal	0	0%	1	1%	2	2%
MBO	133	91%	154	94%	79	89%
Praktijk Onderwijs	0	0%	0	0%	0	0%
Totaal	146	100%	163	100%	89	100%

Het aantal verzuimmeldingen is, ten opzichte van het vorig schooljaar, gedaald. Dit kan worden verklaard uit het feit dat Leerplicht de vorige jaar ingezette koers heeft voortgezet door zich te beperken tot die meldingen die voldoen aan de wettelijke criteria (verzuim van een aangesloten periode van een maand, of uitschrijving bij de onderwijs instelling). Met deze aanpassing is er meer uniformiteit ontstaan tussen uitvoeringsbeleid binnen de Twentse gemeenten. Relatief zijn er in deze leeftijdsklasse veel minder verzuimmeldingen dan bij de leerplichtige leerlingen, omdat leerplicht zich voor deze doelgroep beperkt tot het behandelen van meldingen die voldoen aan het wettelijk verzuim. Zowel vanuit het ministerie van OCW, branchevereniging Ingrado als het onderwijs wordt er echter wel steeds meer nadruk gelegd op de bestrijding van verzuim van jongeren van 18 jaar en ouder. Meer inzet op preventie leidt tot minder VSV'ers en een lagere instroom in de bijstand. Uit onderzoek blijkt⁴ dat elke jongere die zijn startkwalificatie haalt en niet voortijdig uitvalt van school de maatschappij minimaal € 15.000 oplevert.

De behandeling van verzuimmeldingen van niet-leerplichtigen behoort echter niet tot de formele wettelijke taak van Leerplicht en RMC. Ook in Enschede is er onvoldoende capaciteit beschikbaar om preventieve taken ter voorkoming van schooluitval adequaat op te pakken. Het ministerie heeft inmiddels per brief laten weten dat de RMC taak met ingang van schooljaar 2016-2017 niet alleen zal worden verduidelijkt/uitgebreid, maar dat er ook financiering wordt toegevoegd om een impuls te geven aan de preventieve aanpak van verzuim van jongeren van 18 jaar en ouder.

Reden

Tabel 10: Verzuim niet leerplichtige leerlingen (18-23 jarigen) naar reden

Reden	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Gedragsproblematiek	1	1%	3	2%	2	2%
Luxe verzuim	0	0%	1	1%	0	0%
Medisch/Psychisch	26	18%	10	6%	13	15%
Meervoudige problematiek	17	12%	8	5%	7	8%
Schoolproblemen	10	7%	9	5%	11	12%
Spijbelen/te laat komen	81	55%	130	80%	45	51%
Criminaliteit	1	1%	0	0%	0	0%
Overig	10	6%	2	1%	11	12%
Totaal	146	100%	163	100%	89	100%

Spijbelen en te laat komen is, net als voorgaande jaren, de meest voorkomende reden van verzuim. Zoals hierboven is aangegeven valt dit (niet wettelijk) verzuim onder de verantwoordelijkheid van de school. In de aanpak van het verzuim voor niet-leerplichtige leerlingen ontvangt daarvoor deels middelen van de convenantsmiddelen voortijdig schoolverlaten.

⁴ "Maatschappelijke Kosten- Batenanalyse Voortijdig Schoolverlaten" Ecorys 2009 i.o.v. Ministerie van OC&W

Interventie

Tabel 11: Interventie niet leerplichtige leerlingen (18-23 jarigen)

Interventie	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Hulpverlening	5	8%	1	1%	1	2%
Schriftelijke waarschuwing	3	4%	106	82%	15	26%
Zorg gesprekken	5	8%	2	2%	16	27%
Handhavingsgesprekken	53	80%	20	15%	26	45%
Totaal	66	100%	129	100%	58	100%

Bij de behandeling van verzuimmeldingen van jongeren van 18 jaar en ouder bepaalt Leerplicht, op grond van de achtergrondinformatie en de acties die de school al heeft ondernomen, of en welke doeltreffende interventie Leerplicht kan inzetten. Leerplicht kan voor deze doelgroep geen wettelijke handhavingsinstrumenten inzetten. Als een jongere 4 weken achter elkaar verzuimt kan, na een officiële waarschuwing door de school en na een termijn van 8 weken, de studiefinanciering worden stopgezet. Als een jongere een bijstandsuitkering aanvraagt kan deze worden geweigerd als de jongere nog mogelijkheden heeft om een opleiding te volgen en/of minimaal een startkwalificatie te halen.

Resultaat

Tabel 12: Resultaat verzuimaanpak (18-23 jarigen)

Resultaat verzuimaanpak	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
Terug naar eigen school	98	67%	136	83%	62	70%
Naar andere school	1	1%	2	1%	1	1%
Onderwijs verlaten VSV	22	15%	16	10%	13	15%
Traject	11	8%	2	1%	3	3%
Verzuim niet gestopt	14	10%	6	4%	8	9%
Verhuisd	0		1	1%	2	2%
Totaal	146	100%	163	100%	89	100%

Net als voorgaande jaren vormt de groep leerlingen die terugkeert naar de eigen of andere school met 71% de grootste doelgroep. Ten opzichte van 2012-2013 (84%) is dit aantal echter wel gedaald. Door capaciteitsredenen is de dienstverlening aan jongeren herijkt en opnieuw geprioriteerd. Het lukt dan ook minder goed de jongeren weer duurzaam terug de schoolbanken in te krijgen, waardoor de kans op uitval groter wordt (15% t.o.v. 10%) in het schooljaar ervoor. Meer inzet op preventie van schooluitval loont. In 2015 willen we hier ook steviger op inzetten zodat het aantal schoolverlaters nog verder kan worden teruggedrongen (zie hoofdstuk 5).

4.3 Voortijdig schoolverlaters

Aantallen

Tabel 13: Voortijdig schoolverlaters (18-23 jarigen), aantal unieke personen

Nieuwe meldingen	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Aantal personen	604	621	524

Tabel 14: Voortijdig schoolverlaters(18-23 jarigen) naar meldende instantie

Meldende instantie	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
School	269	41%	221	33%	223	41%
Jeugdhulpverlener	9	1%	6	1%	2	1%
Ouder/verzorger/jongere	5	1%	4	1%	1	1%
Werkplein	245	38%	264	40%	186	33%
Leerplicht	17	3%	14	2%	10	2%
Politie, arbeidsinspectie	0	0%	0	0%	1	1%
Opsporingsproject/DUO	107	16%	151	23%	117	21%
Totaal	652	100%	660	100%	540⁵	100%

⁵ Het verschil tussen de totaal aantallen van tabel 13 en 14 betreft het verschil tussen het aantal meldingen en het aan unieke personen. Sommige personen zijn twee keer of vaker gemeld.

Alle jongen van 18-23 jaar zonder startkwalificatie, die zich bij de gemeente melden worden door leerplicht geregistreerd en i.s.m. haar netwerkpartners bemiddeld naar school werk of zorg. De meldingen komen, net als voorgaande jaren, voor het grootste deel van scholen, het Werkplein en de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Het aantal unieke meldingen van voortijdig schoolverlaters is dit schooljaar t.o.v. het vorig schooljaar sterk afgenomen, van 621 in schooljaar 2012-2013 naar 524 afgelopen schooljaar. Deze daling stijging wordt veroorzaakt door een minder grote toestroom van jongeren vanuit het Werkplein. Er hebben zich in het afgelopen jaar minder jongeren gemeld voor een uitkering als in het jaar ervoor.

Interventie

Alle jongeren zonder startkwalificatie worden besproken in het Actieteam Voortijdig Schoolverlaten. Het Actieteam, bestaande uit een vertegenwoordiging van Jarabee, Leerwerkloket, 1000 jongerenplan en de gemeentelijke afdelingen Leerplicht, Werk en Inkomen. In dit integrale overleg wordt afgestemd wie de casus op basis van de achtergrondinformatie en expertise het beste kan oppakken. Leerplicht voert de regie t.a.v. dit overleg. Door deze opzet wordt voorkomen dat we jongeren uit het oog verliezen en tijdig kunnen inzetten op passende ondersteuning. Hierbij wordt al geacteerd gedurende de wettelijke zoekperiode, waardoor de jongere al voor daadwerkelijke instroom in de WWB bemiddeld wordt naar school of werk.

Resultaat

Tabel 15: Resultaat voortijdig schoolverlaters (18-23 jarigen)

Resultaat verzuimaanpak	2011-2012		2012-2013		2013-2014	
School	89	14%	109	17%	34	6%
Werk (gerelateerd traject)	375	57%	374	56%	363	68%
Zorg	111	17%	129	20%	99	18%
Overig ⁶	77	12%	48	7%	44	8%
Totaal	652	100%	657	100%	540	100%

Net als voorgaande verslagjaren zijn de meeste schoolverlaters (68%) bemiddeld naar werk (of werkgerelateerde trajecten). Het aantal bemiddelingen naar scholing is dit verslagjaar t.o.v. voorgaande jaren gedaald. Dit kan worden verklaard vanuit het feit dat de informatie deling tussen de partners in het actieteam en het onderwijs is verbeterd. Het gaat hier dan met name om de terugkoppeling en volledigheid van informatie. Dit heeft ertoe geleid dat er een betere analyse kon worden gemaakt met betrekking tot een haalbare uitstroom voor de jongeren.

4.4 Convenant Voortijdig Schoolverlaten 2012-2015

In 2012 zijn er afspraken gemaakt tussen de regio Twente (met Enschede als contactgemeente), het ministerie van OC&W en de regionale onderwijsinstellingen om het schoolverzuim en de schooluitval nog verder terug te dringen. De afspraken zijn vastgelegd in het Convenant Voortijdig Schoolverlaten 2012-2015. De kern van dit convenant is een landelijke daling van het aantal nieuwe VSV-ers binnen 4 jaar (2016) tot 25.000. Het ministerie van OCW stelt, om dit doel te behalen, prestatiesubsidies en VSV-regiomiddelen beschikbaar.

Aantallen

De definitieve cijfers 2012-2013 die in het najaar 2014 bekend zijn geworden, laten zien dat het aantal schoolverlaters in Enschede verder is gedaald. In schooljaar 2012-2013 zijn 297 VSV-ers op 11.547 leerlingen uit het VO en MBO gemeld. In schooljaar 2011-2012 betrof dit 421 schoolverlaters op 11.365 leerlingen. Het totaal aantal voortijdig schoolverlaters in Enschede is sinds 2005-2006 gedaald van 572 naar 297 leerlingen (daling met 48%).

In maart 2014 zijn de voorlopige cijfers van school 2013-2014 bekend gemaakt. Die cijfers laten zien dat het aantal schoolverlaters nog verder is gedaald naar 261 leerlingen. De totale daling komt daarmee op 54% ten opzichte van schooljaar 2005-2006.

Tabel 16: Totaal aantal leerlingen en aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters schooljaar 2012-2013⁷

Schooljaar 2012-2013	Totaal leerlingen	Totaal VSV'ers	% VSV
Totaal	11.547	297	2,6%
Totaal VO	7.843	28	0,4%

⁶Uitschrijving op basis van detentie/onwillig/niet traceerbaar/verhuizing/23+

⁷ Bron VSV-verkenner Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

VO onderbouw	4.143	4	0,1%
VMBO bovenbouw	1.965	20	1,0%
HAVO/VWO	1.735	4	0,2%
Totaal MBO	3.704	269	7.3%
MBO niveau 1	106	31	29,2%
MBO niveau 2	934	118	12,6%
MBO niveau 3+4	2.664	120	4,5%

Tabel 17: Meerjarige ontwikkeling voortijdig schoolverlaten binnen de Gemeente Enschede

Schooljaar	Totaal leerlingen	Totaal VSV'ers	VO	MBO
2005-2006	11.079	572	156	416
2006-2007	11.258	535	128	407
2007-2008	11.346	527	112	415
2008-2009	11.271	460	124	336
2009-2010	11.436	431	107	324
2010-2011	11.539	532	133	399
2011-2012	11.365	421	97	324
2012-2013	11.547	297	28	269

In referentiejaar 2005-2006 bedroeg het percentage voortijdig schoolverlaters op het aantal 18-23 jarige leerlingen nog 5,2%. In schooljaar 2012-2013 is dit gedaald naar 2.6%. Hiermee doet Enschede het beter dan gemeenten van vergelijkbare grootte. Ter vergelijking is een overzicht opgenomen waarin het Enschedese percentage wordt afgezet tegen dat van gemeenten van soortgelijke omvang in leerlingaantallen en -populatie.

Gemeente	Percentage
Enschede	2.6%
Groningen	3.0%
Tilburg	2.7%
Nijmegen	3.1%

Oorzaken uitvalreductie

De nauwe samenwerking tussen onderwijsinstellingen, Leerplicht en overige netwerkpartners heeft ertoe geleid dat het aantal voortijdig schoolverlaters sterk is verminderd. Deze positieve ontwikkeling is onder andere een gevolg van:

- Versterking van de interne (zorg)structuur op scholen (meer coaching, begeleiding en voorlichting)
- Versterking van het verzuimbeleid in het middelbaar beroepsonderwijs
- Voorlichting, begeleiding en ondersteuning van het onderwijs door Leerplicht.

In samenwerking met het onderwijs, heeft net als voorgaande jaren, een analyse plaats gevonden om gerichte acties te kunnen inzetten om uitval te voorkomen. De nauwe samenwerking tussen onderwijsinstellingen, leerplicht en overige netwerkpartners is de basis geweest van het behalen van deze goede resultaten.

Daarnaast wordt de daling van het aantal VSV's verklaard doordat jongeren uit de telling zijn gehaald die eerder ten onrechte als VSV'ers werden geteld.

5. Nieuwe ontwikkelingen 2015

Dienstverlening jongeren door wetswijzigingen

Er verandert op dit moment veel voor jongeren. De invoering van de participatiewet, passend onderwijs, maar ook Focus op Vakmanschap waarbinnen het MBO-1 wordt omgevormd tot de Entreeopleiding hebben impact op verschillende groepen jongeren. Als gevolg van deze wijzigingen zouden meer jongeren uit kunnen vallen op school. Leerplicht volgt deze ontwikkelingen dan ook nauwgezet. We monitoren doorlopend prestaties van jongeren en resultaten van scholen en interveniëren waar zaken voor verbetering vatbaar zijn. In het belang van de jongere proberen we de gemeentelijke dienstverlening aan jongeren verder te harmoniseren. Zo zal ook de dienstverlening aan jongeren vanuit het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs die een beroep doen op een inkomensvoorziening ingepast worden in de integrale jongerenaanpak schoolverlaters. Op deze manier hoeft er niemand tussen wal en schip te vallen.

Verzuim 18+

Leerplicht neemt actief deel aan het landelijk project “Verzuim 18+” die Ingrado in opdracht van het Ministerie van OC&W uitgevoerd met als doel een beweging in gang te zetten die leidt tot een daling van het verzuim bij de doelgroep 18+ (niet leerplichtige jongeren van 18 jaar en ouder). De projectperiode loopt tot april 2015. Met een preventieve aanpak vanuit Leerplicht gericht op deze doelgroep zien het onderwijs en gemeenten mogelijkheden om het aantal voortijdig schoolverlaters in Twente verder te reduceren. Deze preventieve aanpak valt nu buiten de wettelijke scope van Leerplicht. De minister heeft reeds aangekondigd in de toekomst de wet op dit punt aan te scherpen en tevens middelen ter beschikking te stellen zodat hier vorm en inhoud aangegeven kan worden. Leerplicht wil echter niet wachten en probeert in samenwerking met het ROC van Twente binnen de stuurgroep VSV, en onder financiering vanuit het rijksmiddelen, in 2015 al de eerste stappen op dit terrein te zetten.

Thuiszitters

Leerplicht neemt het komende schooljaar het initiatief om samen met het samenwerkingsverband VO 2302 en de betrokken gemeenten die onder dit samenwerkingsverband vallende te komen tot concrete afspraken over definiëring, werkproces en monitoring rondom deze doelgroep. Alles met het doel het aantal thuiszitters te beperken.

Aansluiting ontwikkeling zorgstructuren onderwijs

In het kader van de transitie jeugdzorg en adviezen die zijn opgesteld rondom het vormgeven van de zorgstructuren binnen het onderwijs zal Leerplicht de samenwerking met de wijkteams en team jeugd intensiveren. De leerplichtambtenaren zijn de oren en ogen op de school en kan vanuit haar signalerende rol goed fungeren als vooruitgeschoven post voor het wijkteam. Zij ziet tijdig waar het misgaat, monitort resultaten en signaleert trends en ontwikkelingen. Het delen van deze informatie en het bespreken daarvan geeft input voor nieuwe beleidsontwikkelingen en zorgt er ook voor dat ingezette dienstverlening vanuit het wijkteam effectiever en efficiënter kan worden georganiseerd.